

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Tribvs Dagobertis Francorvm Regibvs Diatriba Godefridi Henschenii E Societate Iesv

Henschenius, Godefridus

Antverpiae, 1655

V Gesta Dagoberti post matrimonium initum apud Austrasios. Wormatiensi
Ecclesiae donata. Quid Argentoratensi & Spirensi ab eo praestitum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9599

nius, postea Episcopus Aruernorum, olim S. Sigeberti Referendarius, sub huius successore Childerico factus est Iudex in Praefectura Massiliae primae Prouinciae, vt dicitur in huius Vita xv Ianuarij num. 4. A Sigeberto I Rege Austrasiorum ad Cabellicensem Cathedram in Prouinciâ promotum esse S. Veranum, habent huius Acta xi Nouemb. vti diximus viii Februarij in Vita S. Honorati Episcopi Mediolanensis pag. 167 num. 25.

V

Gesta DAGOBERTI post matrimonium initum apud Austrasios. VVormatiensi Ecclesia donata. Quid Argentoratensi & Spirensi ab eo praestitum.

ANNO post has DAGOBERTI nuptias, regni Chlotharij XLIII, vt scribit Fredegarius cap. 54, VVarnacharius Maior-Domus moritur. Filius eius Godinus, animum leuitate imbutus, novercam suam Bertanem eo anno accepit uxorem. Vnde Chlotharius Rex aduersus eum nimio furore permotus: iubet Arneberto Duci, qui Godini germanam uxorem habebat, eum cum exercitu interficeret. Godinus cernens vitae suae periculum, terga vertens, cum uxore ad DAGOBERTVM Regem perrexit in Auster, & in ecclesiâ S. Apri, regio timore perterritus, fecit confugium. DAGOBERTVS per legatos pro eius vitâ saepius Chlothario Regi deprecabatur. Tandem à Chlothario promittitur Godino vita concessa, tantum vt Bertanem, quam contra Canonum instituta uxorem acceperat, relinqueret. Qui cum ipsam reliquisset, reuersus est in regnum Burgundiae. Hæc Fredegarius, neque aliud quidquam ab DA-

GOBERTO

GOBERTO gestum narrat, quamdiu in viuis pater fuit. Ad-
dunt alij, DAGOBERTVM impigrè bellum cùm Saxonibus
gessisse, & certamine inito, vulnus in capite animosè pu-
gnantem accepisse. Ei patrem Chlotharium re cognitâ sup-
petias tulisse, Bertoaldum Ducem in fugâ obtruncatum, &
penetratâ regione, vastatisque tectis & agris, mares omnes
deletos esse *spathâ Chlotharij* longiores. Hæc pluribus, eis-
demque ferè verbis, narrant Aimoinus lib. 4 cap. 18, Mona-
chus Sandionysianus cap. 14, Auctor gestorum Regum
Francorum cap. 41 & senem depingunt Chlotharium, qui
detractâ galeâ, nudum canisq̄ue niueum verticem hosti ad
metum sui que reuerentiam ostentârit: quem constat annum
ætatis XLV vix ingressum decessisse. Nisi quis dicat, ex tot
bellis, quæ ab ipsâ penè pueritiâ gessit, nec semper secundâ
fortunâ, caput illi intempestiuâ canitie albicasse. Verùm
quia de his omnino silet Fredegarius, & ea Aimoinus post
mortem ipsius DAGOBERTI, ordine præpostero, narrat, non
plenam saltem obtinent fidem.

Adiungo perscriptas hoc tempore tabulas, & publicâ
DAGOBERTI Regis auctoritate signatas, à Marquardo Fre-
hero in libro de Lupoduno editas: quibus in ipsius Lupo-
duni, quod iam tum Laudemburgum vocabant, perpetuam
Ecclesia WORMATIENSIS missa possessionem est. Plura ex his
tabulis, quæ ad tempora ac res gestas DAGOBERTI spectant,
eruere licebit. Sunt autem huiusmodi.

DAGOBERTVS Rex Francorum. *Cunctos nosse volumus, quali-
ter nos de remedio anime nostre & de futurâ retributione cogitan-
tes, omnino proposuimus in animo nostro Ecclesias Dei de allodis
nostris coheredes facere, & loca Sanctorum augmentare. De hoc tu-
limus bonum consilium Procerum nostrorum, Pippini, qui est Maior-
Domus, Arnolphi Metensis Episcopi, Huniberti Coloniensis Archie-
piscopi:*

piscopi: & inde misericordiam Dei consequi, & eius Sanctorum
 suffragia promereri confidimus. Ideò omnes Dei fideles, & nostri,
 presentes & futuri recognoscite, qualiter omnes res iuris nostri in
 pago Laudemburgensi, & quidquid ad nostram urbem ambulare
 visum est, & omne quod ad fiscum nostrum hactenus pertinebat
 (excepto Stipe & Comitatu) ex eo nihil dimittentes, tradimus to-
 tum ex integro, magnum & paruum, ad basilicam S. Petri Aposto-
 li, que est in VVormatiâ ciuitate constructa, cui preest Dominus,
 vir Apostolicus, Amandus; hoc est, quod tradimus, ciuitatem no-
 stram Laudemburg, palatium nostrum, adificia, mancipia, vineas,
 terras cultas & incultas, agros, prata, campos, omne siluaticum in
 siluis Oyenuvalt, cum omni utensilitate in omni pago Laudembur-
 gensi & undique in intrabâ, in pascuis, materiâmina, aquas, aqua-
 rumq; decursus, piscationibus, quæsitis & inquirendis, omne telo-
 neum, mercatum, & quidquid dici aut nominari potest, sicut prius
 ad nostrum usum ambulare videbatur, sic in antea ad præscriptam
 basilicam pro aeterna mercedis augmentum possidendum donauimus,
 & sub integrâ communitate omnia ad eandem basilicam pertinen-
 tia, præceptione nostrâ à nouo confirmamus, sicuti priori anno com-
 munitatis tuitionem dedimus, omnes villas facultates, seu Abbantias,
 & quidquid ad ipsam ciuitatem VVormatiam aspicere videtur, ut
 nullus Iudex publicus, nec causas audiendo, nec freda exigendo, nec
 homines ipsius Ecclesie, tam ingenuos quàm & seruientes, distrin-
 gendo, nullum impedimentum audeat facere, nisi pro parte ipsius
 Ecclesie, vel ipse Pontifex Amandus, aut successores hoc habent con-
 cessum atque indultum, quieto ordine possidere, atque dominari,
 quod partibus fisci nostri fuit consuetudo reddendi. Et ut auctoritas
 hæc firmiter sit, manu nostrâ subscriptionibus subditis illam decreui-
 mus roborare. DAGOBERTVS REX FRANCORVM. Godefridus
 recognouit. Datum sub die II Kalend. Octobris, anno regni nostri
 VI. Actum Moguntia palatio nostro, feliciter satis.

Hacten us

Haftenùs tabulæ DAGOBERTI, quas dein confirmarunt Reges Childericus, Pippinus, eiusque filius Carolus Magnus: vti in huius diplomate apud eundem Freherum paginâ 22 liquet. Ibi, vt Carolus declarat, *Erenbertus Ecclesia VVormatiensis Episcopus detulit præceptum DAGOBERTI Regis Fræcorum, in quo tenebatur, qualiter idem DAGOBERTVS Rex Francorû ad basilicam S. Petri Apostoli, quæ est in VVormatiâ ciuitate constructa, tradidit ciuitatem Laudenberg in pago Laudenburgensi sitam, cum omnibus rebus ad illam pertinentibus, hoc est, ædificia, mancipia, vineas, terras cultas & incultas, agros, prata, campos, omnem siluaticum in siluis Oyenvvalt, cum omni utensilitate in omni pago Laudenburgensi in vndique in intrahâ, in pascuis, in materiâ inibus, aquis aquarumq; decursibus, piscationibus, questis & inquirendis: item teloneum, mercatum, & quidquid ad fiscum pertinebat, excepto Stipe & Comitatu, ex integro omnia concessit, & sub integrâ erumnitate omnia ad eandem basilicam pertinentia suâ præceptione cõfirmavit. Præterea in nostram præsentiam attulit chartas & præcepta prædecessorum nostrorum, Regum videlicet Francorum, Hilperici, & genitoris nostri bona memoria Pippini, in quibus continebatur, quomodo ipsi Principes & Reges Francorum præceptum DAGOBERTI, & omnes prædictæ Ecclesie res suis præceptionibus confirmassent. . . . Data mense Iulio, anno XXX regni nostri. Actum Valentianis. Quod priuilegium postea confirmarunt Ludouicus Rex, Otto Imperator, Henricus Rex, Rudolphus Rex Romanorum, & Ludouicus IV Imperator. Imò telonei à DAGOBERTO aliisque Regibus concessi priuilegiû renouarunt Ludouicus Pius Imperator, Lotharius Augustus, & Otto Imperator. vti in eodem tractatu videri potest pag. 23 & 24. Demum originale diploma DAGOBERTI Regis suo tempore adhuc integrum fuisse in archiuis Episcopi VVormatiensis testatur Gaspar Bruschius in X Episcopo Wormatiensi. Quæ omnia dicto*

diplomati fidem conciliant indubitam, ac tres Antistites nominant, qui anno VI regni DAGOBERTI, Christi DCXXVI aut sequenti, sacras infulas gesserunt, Arnulphum Metensem, Chunibertum Coloniensem, & Amandum Wormatiensem.

Est hic *Amandus* II istius nominis Wormatiensis Episcopus, qui tantâ religione, uti asserit Bruschius, ac tantis miraculis etiam claruit, quibus doctrinam Christianam confirmavit Deus, ut ei Senatus populusq; urbis Vangionum templum gratitudinis ac pietatis ergo post mortem statuerent, quod hodie adhuc in suburbio situm, S. Amandi parochia appellatur. Bertramus Limburgius Societatis nostræ olim apud Vangiones collegij Rector, de Sanctis urbis Wormatiensis à nobis interrogatus, respondit anno MDCCXXXVIII, corpus S. Amandi, huius nominis II Episcopi VVormatiensis, adseruari in Cathedrali aede, in eiusq; honorem extructum templum extare parochiale in suburbio, dictum S. Amandi, eiusq; festum celebrari XXVI Octobris, at Lectiones in Breuiario VVormatiensi recitari de S. Amando Belgij Apostolo, nullâ factâ Sedis VVormatiensis mentione. Sed S. Amandus II Wormatiensis diuersus est ab S. Amando Belgij Apostolo, Episcopo Traiectensi. Hic iuuenis Biturigas profectus, S. Austregisilum eius urbis Episcopum conuenit, non ante annum DCXXII, quo infrâ dicemus S. Apollinari mense Octobri anni DCXI mortuo successisse S. Austregisilum. Ab hoc S. Amandus, teste Baudemundo in eius Vitâ, Bituricis inclusus, tribus ferè militans lustris, pane & aquâ corpus suum sustentauit. Quibus lustris annos quindecim exprimunt, Anonymus Aquitanus, Milo Poëta, Harigerus, & Philippus ab Eleëmofynâ in eius Vitâ. Sic, inquit hic, annis fermè quindecim viro Dei viuitur, sub SS. Austregisilo & Sulpitio Pio, ad annum vsque Christi DCXXVII, quo Romam abiit, à reditu consecratus

cratus Episcopus: cùm Wormatiensis Episcopus Amandus iam prædicta bona à DAGOBERTO Rege anno 100XXVI aut sequente obtinisset.

Spira ciuitas Nemetum, Wormatiam inter & Argentoratum, suos olim habuit Episcopos, sed quorum acta nominaque prorsus interciderunt, vnico excepto Ieffæo, qui in Synodo Agrippinensi, anno Christi CCCXLVI cum aliis orthodoxis Episcopis Euphratam hæreseos condemnauit. A quo tempore collapsum volunt hunc Episcopatum, quem Rex DAGOBERTVS feliciter instaurârit, ei que præfecerit Athanasium, Sacellanum suum: ideoque DAGOBERTVM veluti primum suum fundatorem totam honorare & prædicare Spirensis Ecclesiam. Verùm sicut quæ non firmis nixa sunt fundamentis ædificia, facilè corruunt, ita nonnullæ historiæ, quibus sua deficit ab antiquitate auctoritas, facilè dissipantur. Walafrius Strabo in Vitâ S. Galli Abbatis XVI Octobr. refert à Gunzone Duce Constantiam ad eligendum Episcopum aduocatos esse Augustodunensem & Verdunensem Episcopos, cum multitudine Clericorum. Nemidone etiam, quæ à modernis Spira vocatur, venire iussit Episcopum. Ita Strabo. In eo Episcoporum conuentu, S. Gallo id onus declinante, creatus est Episcopus Ioannes Diaconus circa annum 100XIII. Guilielmus Eysengreinius lib. 7 Rerum Chronologicarum vrbis Spirensis & Bruschius de Episcopis, hunc Nemidonensem, seu Spirensis, Episcopum appellant Athanasium, eiusque Sedi attribuunt annos quadraginta: vti & Demochares & Claudius Robertus: qui eidem successisse tradunt Principium, quem donationibus Ecclesiæ Treuirensi eiusque Episcopo Modoaldo à DAGOBERTO anno 100XXXII factis subscripsisse volunt: adeoque eius decessor Athanasius multis antè annis fuisset Episcopus, quàm DAGOBERTVS nasceretur.

tur. Verùm illud donationis monumentum fide auctoritateque carere infrà ostendetur.

Nicolaus Serarius enumerat antiquos vrbis Moguntinae Episcopos, ac xxxvi censet *Luthwaldum*, ei que successisse *Leovwaldum*, quorum alteruter, si tamen diuersi sint, est *Lupoaldus*, qui Concilio Remensi anno 100xxiv aut sequenti subscripsit. Quidni simili modo Wormatiæ, Spiræ, Argentorati, quæ eidem Germaniæ & in Notitiâ antiquâ Prouinciarum & Ciuitatum Gallia attribuantur, sui etiam fuerint Episcopi? Est autem nobilissima ditissimaque Argentoratiensis Ecclesia, cui ab vno eodemque Rege DAGOBERTO præcipua bona volunt donata, posterioris æui passim omnes scriptores, eumque appellant *Argentinensis Episcopatus Fundatorem*. Iacobus Wymphelingus in catalogo Episcoporum Argentinensium anno 1010viii excuso, originem huius Episcopatus ita refert: DAGOBERTVS, *Austrasiorum & Alsatiorum Rex, cognitâ sanctitatis & virtutum Amandi famâ, ipsum, vt ex Traiecto vocatus, primus Argentinensis Ecclesie Antistes præficeretur, effecit anno Christi 10xcvi, scilicet quinquaginta antè annis, quàm Ecclesie Traiectensi præficeretur S. Amandus, circa an. 10xciv natus, quo tamen DAGOBERTVS Rex multò iunior fuit. Franciscus Guiliannus in Commentario de Episcopis Argentinensibus Wymphelingi errorem correcturus, scribit S. Amandum ab DAGOBERTO Magno Francorum Rege, primum Argentinensium institutum Episcopum circiter an. Domini nostri 10cxl. quem Episcopatum fundaturus quidquid iuris aut regia superioritatis in eâ Alsatia sibi aut suis quocumque modo competeret, in Amandum & in eius in præfulatu legitimos successores liberrimè transfudit. Quæ verba tamquàm ex vetusto scriptore deprompta, magni æstimat Iodocus Coccius in Dagoberto Rege*

cap. 14, neque aliud, quo nitantur, fundamentum ostenditur. In antiquo Breuiario Argentinensi, annis 1478 & 1489 excuso, celebratur xxvi Octobris festum *S. Amandi Episcopi Argentinensis*, Lectionibus, quæ ad Matutinum recitantur, ex Vitâ *S. Amandi Episcopi Traiectensis* desumptis: vnde alijs videtur errandi occasio data, maximè quòd eodem die etiam colatur *S. Amandus Traiectensis* ob translatus eo die Reliquias. Infrà lib. 4 texemus catalogum Episcoporum Argenteratensium, qui tribus seculis ante regnũ DAGOBERTI isti Ecclesiæ præfuerunt.

VI

Regnum Neustria & Burgundia DAGOBERTO delatum. Pars Aquitania Chariberto fratri permessa. Sedes regni primis annis apud Austrasios. Epochæ regni Austrasiorum. Sclavi & Auares. Illorum Rex Samo an ex Belgio oriundus?

MORTUO Chlothario anno regni sui XLV, Christi 10CXXVIII, DAGOBERTVS, inquit Fredegarius cap. 56, iussit vniuersis leudibus, quos regebat in Auster, cum exercitu promouere. Missos in Burgundiam & Neuster direxit, vt suum deberent regimen elegere. Quod primò omnes Pontifices & leudi Burgundia fecerunt: dein & Neustrasia Pontificum & Procerum plurima pars. Cumq̃, inquit cap. 57, regnum Chlotharij, tam Neptici quàm Burgundia, præoccupasset DAGOBERTVS, captis thesauris & ditioni suæ redactis; consilio sapientum vsus, Chariberto fratri suo cōcessit pagum Tolosanum, Caturcinum, Agennensem, Petroco-

E

reum